

מורה שו"ת
יה

דגל ההשכלה בעבר לא רחוק ועדיין ידה תקיפה בחוגי רחבים, וזיא אינו מנוגס
 בחשיבה הלאומית ודורשת את המרכז האנציוני הפלגי של ההשכלה, הרכבות המוסר
 ועוד. הדבר מובן, שבמצב בריא יש צורך בשלשת הכחות האלה גם יחד, ותמיד
 צריכים אנו לשאוף לבוא לידי המצב הנכון מתוקן שאין בו לא חסר ולא
 יתיר שולטים בנו בכל מלאם וטובם, במצב הרמוני מתוקן שאין בו לא חסר ולא
 יתיר, כי הקודש, האמה והאדם, יתקבץ יחד באהבה אצילית ומעשית, ויחד יתועדו
 ויתחדים וגם הטיעות, שכל אחד מהם מוצא את כשרונותיו ויחד מסוללים לתלך
 אחד משלשת העלקים הללו, בידידות הראויה, להכיר בעין יפה כל אחד את המפקיד
 החיוני של חברו, או תהיה ההכרה הזאת והשלכת ומשתלמת, עד שלא רי שכיכר כל

אחד את הצד החיוני, שיש בכל כח, לדבר הגון ומקובל וראוי להשתמש בו גם
 להטבה הכללית של מונג הרוח וגם להטבה הפרטית של בסוסו של הכח המיוחד
 והנא ש הוא מוצא את עצמו שריו תחת דגלו, אלא שעוד הלאה ילך, עד שאת
 התוכן החיוני אשר בצד השלילי של כל כח וכת, ע"פ המדה הנכונה, גם כן
 יכיר לטוב, וידע שלטובתו של הכח המיוחד, ש הוא יותר נוטה אליו, צריך הוא
 להיות מושפע באיז מדה גם מהצד השולל, שהכח האחר שולל את הכח הזה הנכונ
 שלו הוא, מפני שבשלילתו הוא מעמידו על מדרגו הראויה לו ומצילו מהגורעו
 המסוכן של המוספת והתפרוה, וזוהי העבודה המיוחדת מעבודת הקשות שבמקדשי,
 המקמיצה, "שלא יחסר ושלא יותיר". וכן כשנמתכל בשכל טוב בתמימות, שאנו
 סובלים מהו כ"ב בדרונג, נדע שאך דרך אחד יש לפנינו: שכל אחד, בין יחיד ובין
 קבוצה, ישים אל לבו את המוסר הזה, ויחד עם ההנהגה, שכל אחד קרא להגין, על אותו
 הכח המיוחד שהוא מקושר אליו, ע"פ טבע נפשו וע"פ הרגלו וחוכמו, ידע אך
 להשתמש בכחות שהם מוצאים להם מקלטים באנשים אחרים וכסיעות אחרות, למען
 ישלים את עצמו ואת סיעתו, בין בצד החיוני של הכחות האחרים ובין בחלק הטוב
 של הצדדים השליליים שלהם, שהם יהיו מאמצים באמת את כחו המיוחד במה
 שישמרו אותו מקלקלת והפרוה, ונורמת חלישות כח וטשטוש צורה, באופן זה

נוכל לקנות להגיע למצב של חיים הראויים לגוי בארץ.
 מובן הדבר, כי מה שהכניסנו את הקודש בשדרה שלשת הכחות, שכל אחד
 צריך לצמצם את עצמו לפעמים כדי להניח מקום לחברו, אינו מובן כי אם בצד
 הטבי המשישי של הקודש ובצדדים המחשיבים וההרגשיים המתחייבים לוה, אמנם
 עצם הקודש העליון הרי הוא הנושא הכללי, שהמצמצום הזה עצמו אף הוא מכלל
 עבודתו כמו כל העבודות הכמות לשכלול העולם והחיים בכל המובנים שכולם הלא
 את כרכתם מקודש הם נושאים, על כן המהשבה האידאולית הרוממה, המהשבה
 האלהית, היא בעצמה באמת תפשית היא מכל צמצומים, והקריכה האלהית היא
 מומלאת תמיד הדרכה עליונה למעלה מכל גבולים, "לכל תכלה ראיתי קץ רחבה
 מצותך מאד". ובהתחלת האדם והגוי בנתיבות הצדק המעשיים והמחשיבים,
 הממודדים בגבולם, יבשור שלום לעלות גם כן אל האצילות הרחבה, מן המצר
 קראתי יה עניי במרתח ית".

שלשה כחות מתאבקים בעת במחוינו, המלחמה ביניהם נכרת היא ביתר
 בארץ-ישראל, אבל פעולתם היא פעולה נמשכת מחיי האומה בכלל, ושרשרתם
 קבועים הם בתוך ההכרה החודרת במרחבי רוח האדם, אמללים נהיה אם את
 שלשת הכחות הללו, — שהם מוכרתיים לזאת אצלנו, לטייע כיא את חכרו ולשכללו,
 שביצר כל אחד מהם את הקבועיות שחברו יוכל להציב בצורה מקלקלת, כשלא
 יסויג דרכו, — נביח בפזורים, במרידותם זה על זה, ובהתלקים כל אחד למחנה מיוחד,
 העומדת כצר למחנה השנייה, הקודש, האומה, האנציונות, — אלה הם שלשת התביעות
 העקרויות, שהחיים כולם, שלנו ושל כל אדם, באיז צורה שהיא, מורכבים מהם.
 אך שהן מנוחתה של ההרכבה הזאת, אם חלק אחד מאלה תופס מקום פחות או
 יותר עקרי, אצל איזה יחיד או אצל איזה צבור, אבל לא נמצא ולא נוכל למצוא

שום צורה קבועה של חיים אנציוניים, שלא תהיה מורכבת משלשתם, ההתמזגות
 הדרושה של שלשת התביעות הגדולות הללו מוכרחת היא, כיא בכל קבוצה, שיש
 לה תקוה של חיים עתידים, ומשאנו סוקרים בחיינו ורואים אנו שהכחות הללו
 למרות תעודת התמזגותם, הולכים הם ונפרדים, תנו ונקראים לבוא להצלה, יסודות
 של הפירוד היא בצדדים השליליים שכל כח רואה בתוכו, והצדדים השליליים מצד
 עצמם באמת אינם ראוים לשמם זה, כי בכל כח בודד, ביחוד נפשי, מוכרתיים להיות
 צדדים שליליים, בפרט בהתפשטותו היתרה על השבונם של כחות אחרים, כזה אין
 להפליא בין הקודש ובין החול: הכל נכנס תחת קו המדה והכל צריך משקל, אפילו
 רוח הקודש ששורה על הנביאים אינה שורה אלא במשקל, אבל הפירוד במקום
 שצריכים לאחד מביא לה, שמעט מעט מתרוקן חרות, ההכרה החיונית, במעמד
 תכח המיוחד, לפחות, לאותה האישיות או הקבוצה, הולכת ומתחסרת, מפני הצינקה
 ההולך ומתגבר באותו הכח המיוחד, הבודד בודוע נגד טבע הרוח להיות מתאזר
 עם עוד יסודות המשילמים אותו, והמחזיה באה רק הכרה שלילית לפרנס את
 החיים, וכל בעל כח מיוחד מלא הוא רק מרץ של אש ביחש לשלילתו של הכח האחר
 או האחרים שאינו תלף להכרם, ובאופן חיים כאלה המצב נורא, הרוח מתבזקק,
 עומדת האמת, הכרתה תפנית יחד עם אהבתה, מתמוטטת והיא הולכת ונעדרת,
 ע"י מה שנוצשת עדרים עדרים.
 שלשת הטיעות היותר רשמיות בחיי האומה אצלנו: האחת האורחודרנסית,
 כמו שרגילים לקראתה, הנושאת את דגל הקודש, טוענת באמץ, בקנאה וכמרידות,
 בעד התורה המצוה, האמונה וכל קודש ביישראל; השנייה היא הלאומית החדשה
 הלוחמת בעד כל דבר שהנטיה הלאומית שואפת אליו, שכוללת בקרבה הרבה
 מהטבעיות הטהורות של נטיה אומה, התפצה לחדש את הייה הלאומיים, אחרי שהיין
 זמן רב עלילים בקרבה מתגרת ידה של הגלות המרה והרבה נמה שהיא תפצה
 להכיר לטובה את אשר קליטה מרושם רוחם של עמים אחרים, באותה המדה שהיא
 מכרת שהיא טובה ונאותה גם לה; השלישית היא הליברלית, שהתורה נושאת את